

Landskapets rörelse

I takt med att våra städer förtätas ökar trycket på de urbana ytor mellan våra fasader och de sociala platser som innefattar "livet i staden", där människors rörelse spelar en central roll. Förslaget syftar till att bidra till diskussionen om hur koreografiska metoder kan berika landskapsarkitekturens analys- och gestaltungsprocesser, genom att öka kunskapen om sambandet mellan kroppen och den fysiska miljön.

Rörelse är en central del av koreografi. Rörelse är en central del av staden. Finns ett stadsliv om det inte finns rörelse?

Södermalm i Stockholm. En vintermorgon.

Jag anländer till platsen från dess högsta punkt. Från det här hållet finns inga spår av en stor trafikerad gata med storstadskänsla. Här står en blandning av vackra byggnader från 1800-talet i kontrast mot relativt nybyggda hus med putsad fasad. Bilvägen tar slut och övergår till ett cykelstråk i nedförsbacke.

Mellan fasaderna öppnas ett grönskande stråk upp, en liten trappa uppenbarar sig och leder ner till en parkdel - Bysistäppan. Jag går längs gångvägen genom parken. Parken är upphöjd och överblickar en större gata som måste vara nästan 300 meter lång. Solen tittar in längs gatan och förstärker känslan av en tydlig siktlinje, vackert.

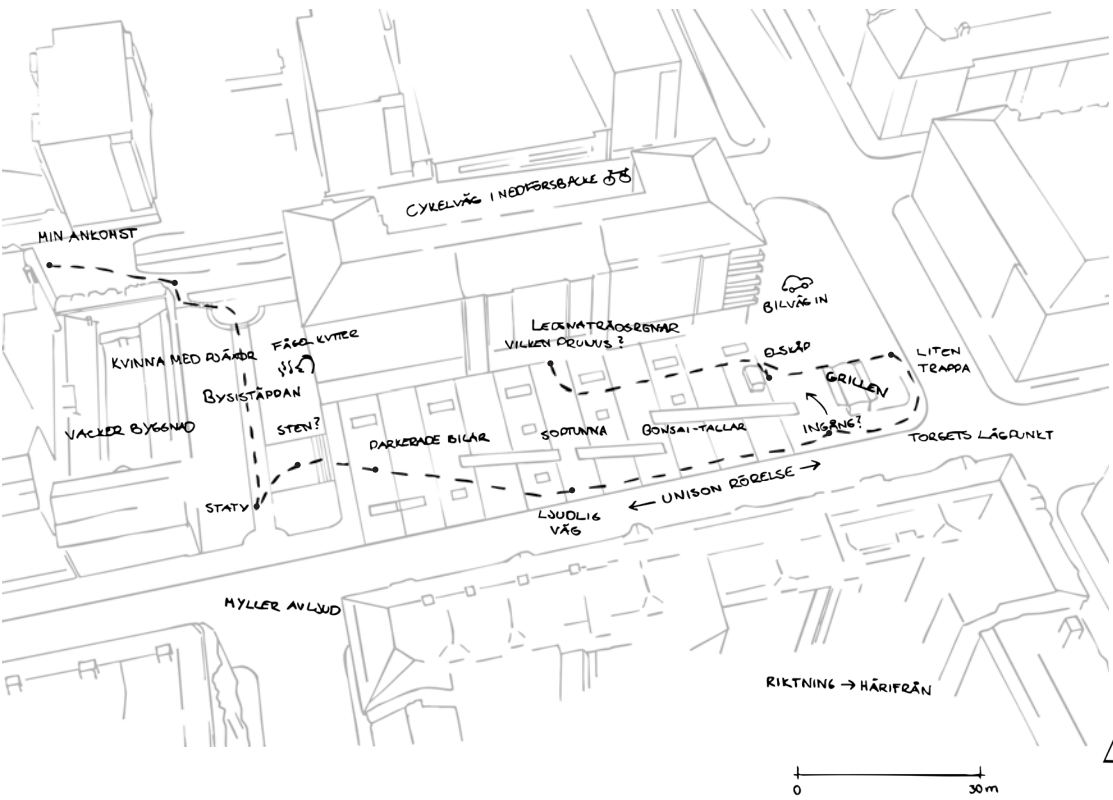
I slutet av gatan skymtar jag en större fasad. Det kan vara Södersjukhuset. I slutet av parken står en staty av en kvinna, jag ställer mig vid den och tittar upp mot trappan som jag precis kom ifrån. En kvinna kommer gåendes efter mig, med pjäxor på fötterna och längdskidor över axeln. Hon fortsätter förbi mig till den vältrafikerade korsningen mellan parken och gatan.

Korsningen har en stark dragning, den dominerar med sin rörelse av flera slag. Ett myller av ljud tränger fram, en borr långt borta lägger grunden för ljudbilden tillsammans med bilarnas framfart, som märks tydligt. Men även småfåglarna som samlats i buskaget längs fasaden i parken tar min uppmärksamhet. De kvittrar glatt.

Platsens rörelse ger mig ett lugn. Rörelsen är väldigt synkroniserad. Nästan som att fåglarna flyger i samma tempo som människorna går och bilarna kör. Ljudet av gatan stör mig inte här vid fasaden. Tallarna hjälper till att avskärma gatans brus, även om det både är visuellt och auditivt framträdande. En man kommer gåendes, han fångar min uppmärksamhet. Han går fram till en av soptunnorna och öppnar den för att se om det finns något intressant där. Tydligt inte. Han fortsätter vidare.

Det är som sagt februari, inte så många som stannar på torget eller sätter sig på bänkarna. Men oavsett årstid får jag en känsla av att det inte är en plats att stanna länge på. Den är gestaltad för att färdas igenom, inte för att stanna kvar. Den har en tydlig riktning - härifrån.

Att koncentrera en gestaltungsprocess utifrån rörelse kan ge nya upptäckter och leda till ytterligare resultat som kan gynna stadens flöden. Med sociala och kulturella aspekter i fokus kan även ekologiska perspektiv gynnas vilket skapar positiva spiraler till vår stadsmiljö. Ett dynamiskt sätt att läsa och förstå rörelse, att översätta koreografi till staden.

LANDSKAPETS RÖRELSE

Karta som visar Bysistorget på Södermalm i förhållande till Stockholms mest centrala delar. Karta © Lantmäteriet.

PLATSEN

Bysistorget är ett torg i Stockholm, beläget vid Hornsgatan som är en av stadens mest vältrafikerade gator. Den går i långsgående östvästlig riktning söder om torget och har en stark påverkan på upplevelsen av torget och rörelsens riktning på platsen. Torgets västra sida angränsar till en mindre parkdel tillsammans med en 1700-tals fasad som fond, vilket kontrasterar starkt mot en mer modern stil i torgets övriga fasader och materialitet.

Bysistorget består av flera typer av rumsbildningar och är ett torg med mycket rörelse, men med mindre tydliga mål som exempelvis tunnelbana eller andra självklara stråk på platsen. Torget innefattar flera olika delar som gör det till ett intressant stadsrum; en mer öppen torgdel, två större vägar som omgärdar torgets östra del, en parkdel samt möblering och byggnad i form av Södergrillen på torget. Stockholm som stad har även en nära kontakt med större trafikerade bilvägar genom stadens centrala delar, vilket gör torget intressant då Hornsgatans möte med torget förkroppsligar en typisk situation i stadens utformning.

Bysistorget. En solig dag i mars.

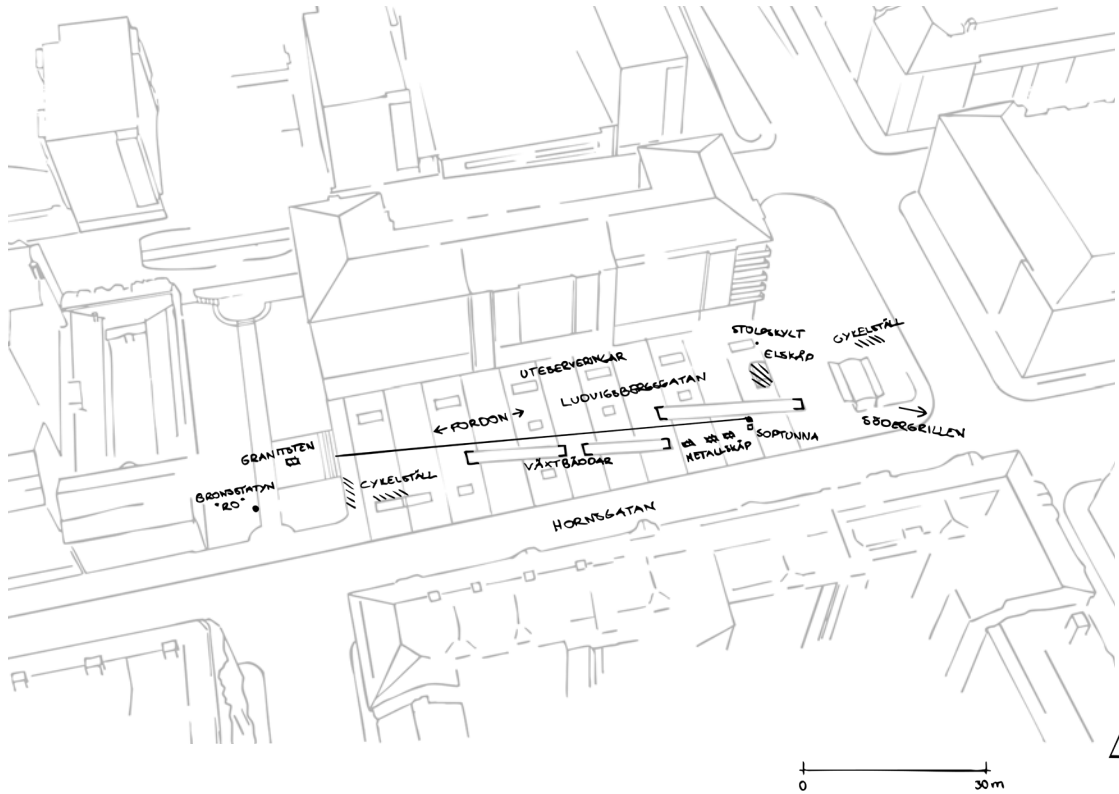
En ny dag. Det är fint väder och solens strålar sipprar in mellan fasaderna. Jag rör mig över torget och lägger märke till att det finns en stark koppling mellan platsen och rörelsen. Det som skapar en tydlighet är objekten. Rörelsen är direkt påverkad av vad det finns för objekt på platsen.

Jag möter elskåpet igen. Det påverkade mig redan vid mitt första besök. Det är ett tydligt objekt som avbryter rörelsen. Det står ståttigt mitt i vägen och tar plats, skymmer min sikt. På andra sidan växtbäddarna står tre mindre metallskåp uppradade. De kan höra ihop, de passar i alla fall i materialitet. De förstärker Hornsgatans riktning men de har ingen egentlig koppling till torgets utformning. Det har däremot de kantiga växtbäddarna. De är kopplade till platsen. De gör platsen. De påverkar platsens rörelse starkt, de skapar och förstärker riktningen.

Granitstenen med bronsfärgad markering som jag såg vid mitt första besök uppenbarar sig nu tydligare under den smälta snön. Jag ser att den fortsätter diagonalt över torget till en mindre sten i slutet av gångstråket. Jag följer efter. Fortfarande oklart vad de gör och betyder. Om det är ett försök till att lyfta skateboardåkning i staden eller bara en designdetalj. En stor soptunna har placerats precis vid den mindre stenen. Stockholms stad verkar också tycka att det är vagt.

Ludvigsbergsgatan skärmar av uteserveringarna från resten av torget tillsammans med trädens växtbäddar. Jag kan inte gå närmast fasaden, uteserveringarna utvidgar fasadens utrymme och gör anspråk på torgets inre del. En stolpskylt vid gatans entré har en egen stil, den tillhör restaurangen, den anvisar rörelsens riktning. Gatan för även in temporära objekt till platsen; fordonen. Det är många bilar som kör in på torget, inte bara varutransporter. Det får mig att gå vid sidan av gatan.

Torgets kortsidor kontrasterar starkt med varandra tillsammans med dess objekt. På ena sidan, parken med bronsstatyn "Ro" som blickar ut över torget. Södergrillen på andra, som lutar ner mot den vältrafikerade Hornsgatan. När jag står i parken förstärks lutningen. Grillen står nästan i en grop. Något som för kortsidorna samman är cykelställena. De finns på båda sidor, som hinder framför entréerna till torget. Många objekt på platsen är idag hinder.

”

Improvisation is a negotiation with the patterns your body is thinking.

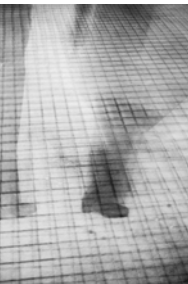
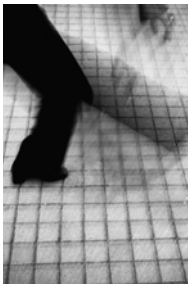
Jonathan Burrows, 2010

”

The rhythm you use is a strong influence on the movement you can make.

Jonathan Burrows, 2010

”

How one thing connects to the next thing, is perhaps as important as the thing itself. Within this passage of relation lies the logic, narrative, pattern or subject that we, as human beings, are bound to look for.

Jonathan Burrows, 2010

”

Flow is an accident of the attempt to get from one event to the next event. It is one possible thing that can happen when the right things are put in the right order. However, if you let everything flow then we'll have nothing against which to read the flow.

Jonathan Burrows, 2010

LANDSKAPETS RÖRELSE

IMPROVISATION

RYTM

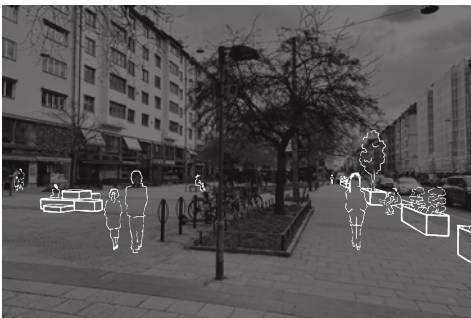
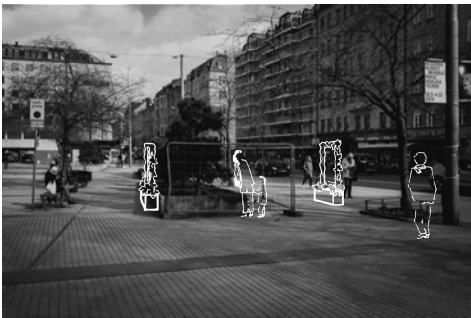
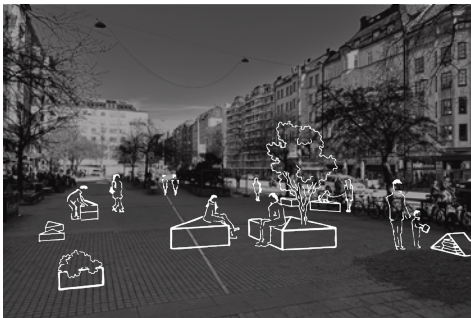
ÖVERGÅNGAR

DYNAMIK

FÖRSTA FASEN

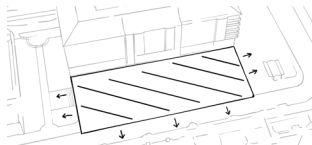
ÅR 1 – IMPROVISATION. En man håller i ett av blocken och försöker stapla två på varandra. Jag tar upp ett block och inser att det inte är så tungt, det känns robust. Materialet är trä, undersidan är ihållig, den verkar gå att ställa åt vilket håll man vill. En bit bort står en pappa med sitt barn. Några av blocken står på högkant och har bildat ett hörn där böcker byts. På en av boxarna har någon skrivit ordet "böcker" lite snett. Barnet håller i en bok och ser väldigt exalterad ut.

ÅR 2 – RYTM. Likt andra så tittar jag först på ramen och tar sedan ett kliv tillbaka för att blicka ut genom ramen. Iakttar platsen, flödet. En kvinna ställer sig på samma sätt som jag och blickar ut över gatan. Det är nästan som att jag ser mig själv blicka ut över platsen. Efter en liten stund flyttar hon blicken upp mot ramen igen och fortsätter sedan vidare.

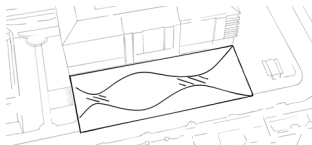
ÅR 3 – ÖVERGÅNGAR. Jag blickar ut över torgets andra ingångar och ser att det finns motsvarande varianter på taket även vid dem. Vid den mindre trappan på baksidan av grillen finns nu en luftig vägg med klättrväxter, elskåpet har även det fått en inklädnad av ett mönstrat stål med växter på. Ett större flöde av människor väljer nu att ta vägen genom torget.

ÅR 4 – DYNAMIK. Den breda trottoaren till Hornsgatan tillhör inte längre gatan, den har blivit en del av torget. Längs gatan står objekt i form av större urnor av trä och stål. Det finns ett flertal utmed gatan i olika storlekar och höjder. Några av urnorna är sammanlänkade av en bänk i samma material. På en av bänkarna sitter en förälder med sitt barn. Barnet gungar med fötterna och är upptagen med att titta på alla hundar som går förbi.

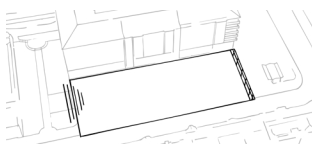
ANDRA FASEN

Att öppna upp torget skapar större rum till platsen. Genom att städa bort objekt som påverkar rörelsen allt för starkt ger torget större utrymme för improvisation. Addera andra former, skapa mindre rum och ta Hornsgatan i anspråk genom att dra om biltrafiken och istället skapa ett gång- och cykelstråk ger en större frihet. Torg behövs för improviserad rörelse i staden.

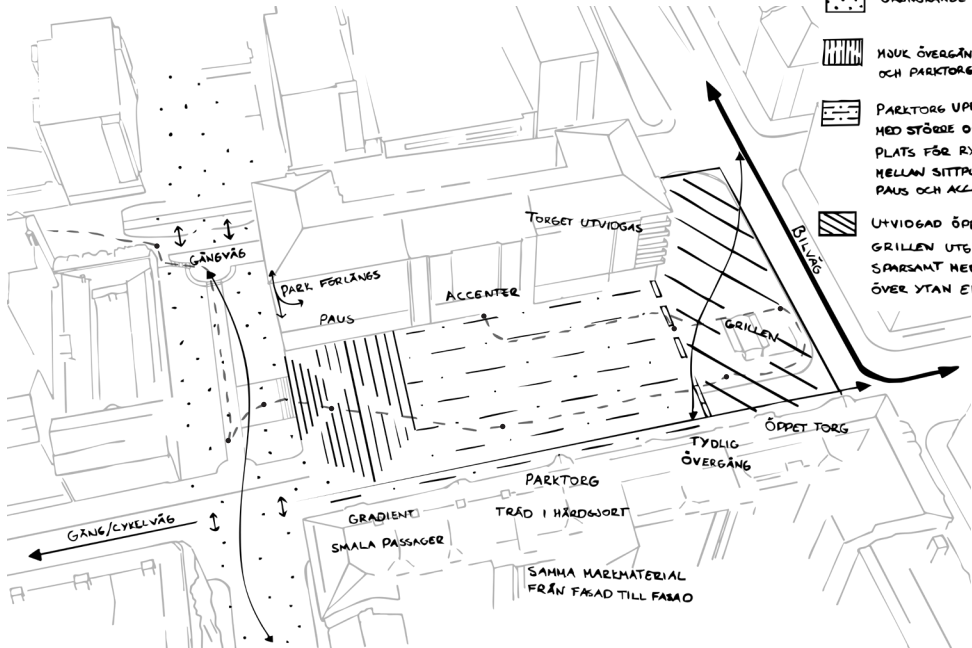
Att dela in torget i olika sekvenser med avsmalnande passager mellan dem skapar en återkommande rytm som följer torgets tidigare rytm, men som adderar paus och accenter som saknats på torget sedan innan. Den upprepande rytmen skapar trygghet medan accenterna ger platsen ett intressant tillägg.

Genom att föra samman parken och torget skapas en gradient som överlappar torget och parken, en mjukare övergång bildar ett sammanhang för hela rummet. En tydligare övergång mellan torget och staden bildas vid grillen för att ge plats åt ett livligare torg med stadskänsla i motsatt riktning.

En större skillnad mellan torget och det som tidigare var parkering tillsammans med ytan vid grillen, ger en dynamik till platsen motsatt till Hornsgatan, för att avbryta rummets tydliga riktning. Det skapar en större förändring mellan grönskande parktorg och öppet torg i staden vilket förändrar dynamiken på platsen.

LANDSKAPETS RÖRELSE

Södermalm i Stockholm. En vintermorgon år 2046.

Jag anländer till platsen från dess högsta punkt. Från det här hållet finns inga spår av en stor trafikerad gata med storstadskänsla. Det jag möter är ett grönskande stråk utan varken början eller slut. Jag tar trappan ner mot parken, ett stort rum öppnar upp sig framför mig.

En staty står centrerad i parken som en accent, jag stannar till och ser att den heter "Ro". Min blick dras mot trappan jag precis kom ifrån. En något äldre kvinna kommer gåendes med vad jag gissar är hennes son. Han bär på två par längdskidor lite otympligt. De tar vägen förbi mig, längs parken som fortsätter vidare, över ett cykelstråk och bort mellan fasaderna.

...

Jag ställer mig vid uteserveringen till ett café. Här får jag intrycket av att det finns rörelser med både hög och låg energi, en del människor rör sig längs det diagonala stråket som kopplar ihop den öppna delen med cykelstråket. Många har anlänt till torget för att stanna, precis som jag.

Det känns som att det här är en plats gestaltad för alla årstider, den är gjord för att stanna kvar. Den har en tydlig riktning – hit, till Bysistorget.